Сшиток 45.

Ціна 15ц. 10 за 1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ.

— Ерик, мій Ерик! — й Ева безсило впала на коліна перед його ліжком.

— Втвори! — шепнула Гаґара сестрі. — Та йди опісля поперед нас!

Молодша сестра поступила після приказу. Втворила дверцята й по драбині зійшла в долину.

Блюм і Гартман трівожно гляділи за ньою.

На даний знак пішли за Дарією. Гаґара зійшла за ними. Поки однак заперла отвір за собою, зробила так, щоб із верху не можна було його втворити.

Після того доперва збігла в долину.

Драбиною зійшли в льох. Скоро поспішаючи тайником дійшли до мура, в якім було вікно, але так високо, що й найрослійший мущина не міг туди дістати ся.

Дарія дала знак рукою, а тоді Гартман підсунув під вікно скриню.

— Виходіть тепер туди! — сказала Гаґара. — Зараз при вікні побачите дерево, по якім аж на долину спустите ся — там же нас вижидайте.

Зробили як Гаґара приказала.

Перший поліз Гартман, а незабаром також і Блюм знайшов ся на землї, побіч нього.

Тимчасом Гаґара погасила світло, щоб воно їх не зрадило, та по дереві спустила ся враз із сестрою до вижидаючих її.

Оглянувшись осторожно кругом, тихо промовила:

— Останьте тепер тут, доки я не верну! Закраду ся до стайнї, в якій стоять батькові конї й виведу їх та оставлю ось там, по другій сторонї, щоб вам послужили до успішної утечі.

Відходячи ще раз напімнула:

— А заховуйтесь тихо та зручно старайте ся видістати на означене місце!

Але в хвилю, коли вже хотіла відійти, тишину ночі прорізав проймаючий свист.

В коротці за тим озвав ся другий.

Нї Блюм, нї Гартман не знали щоб се мало означати.

Дївчата стрепенулись жахливо.

— Живо, живо, Гаґаро! — горячково накликувала молодша, але та вже пропала серед темряви.

Оставші тремтїли зі страху. Кожда хвиля, перебута в тій трівозї та вижиданю, видавалась їм вічністю.

Знали, що коли лиш вдасть ся дївчинї вивести конї, вони вже безпечні — але як легко могли її зловити і конї відобрати!... Якже легко могло се не вдати ся!...

Непевність була велика. Дивились тверезо вперед себе і ясно бачили цїлу справу перед собою — не манили себе пустою надією!

А Блюм ще більше тим приз ся, як Гартман.

Що мав би сей свист означати? Не було сумнїву, що був умовлений — але о що саме ходило та що малоб се спільного із ними?

Справдї що малоб се означати?!...

Почули нараз, що хтось наближаєть ся, та в темряві нїкого не могли добачити! Однак приготовили ся на стрічу ворога, тримаючи револьвери в руках.

Блюм закрив Дарію собою, щоб її ворог не побачив

Але надармо обавляли ся — була се Гаґара, повертаюча із своєї виправи.

А однак, колиб не темно, булиб легко доглянули незмірний несупокій повертаючої.

— Нема коний! Стайня порожна! — промовила, із трудом, хватаючи воздух. Видно доміркували ся, що моглоб вам вдати ся втїкнути перед ними а щоб конї мойого батька не стали вам в пригодї, постарали ся їх вивести!

Щож тепер зробимо? — бідкалась. — Наколи нас тут знайдуть, то ми пропащі!

В так трудному положеню Дарїїна рада й поміч стали в пригодї.

— Але бодай осли остали ще в стайнї! — втрутила тихим голосом. — Виведи для них ослів, Гаґаро! Лїпше се, як зовсїм нїщо!

Гаґара випрямила ся, наче з'елекризована.

— Дарїїна правда — промовила по хвилї — не маючи коний, мусите покористувати ся ослами! Однак мусите піти разом зі мною, бо дорога до стайнї ослів веде через подвірє, а Болгари моглиб мене заглянути, колиб...

Не докінчила, бо в ту саму хвилю із піддаша поніс ся дикий, хрипливий крик.

Зі страхом підняли всї голови в гору, а хоч нїчого не могли там доглянути, то однак дївчата пізнали голос батька.

— Се батько! — стрівожились дївчата. — Почув, що

ми тут говорили а тепер знає як хочете втікати! — Живо, живо — наставали. — Він донесе Стоїлову а тоді ціла ватага спаде на вас! Чимскорше втікаймо тепер, бо опісля не буде часу!

Поспішайте, як лиш можете! Йдіть за нами! Заведемо вас до стайні, а тоді втікайте, бо тут о ваше житє ходить!

Та, мов божевільні, пігнали вперед, а Гартман і Блюм за ними. Вони оба мали револьвери в руках та рішили без милосердя стріляти, колиб їм хто тепер станув в дорозі. Тут ходило о їхнє житє — жаліти ворога годі було!

Однак ніхто їх не спиняв. Без ніякої перешкоди перебігли через подвірє та до стайні.

В середині стояв цілий ряд ослів. Блюм та Гартман виймили свої ножі та за одним потягненем по мотузах звірята були на волі.

Тимчасом обі сестри були вже також в стайні та перекинувшись словами, на що оба мущини навіть уваги не звернули, кожда й собі вивела осла зі стайні.

Блюм здивовано глянув на них. Не знав, що вони задумали і спитав про се.

— Хочемо із вами втікати! — отверто заявила старша. — Батько знає, що се ми допомогли вам втікнути та розлючений готов нас забити, колиб ми попали йому в руки! Раз вже підняв був ніж на Дарію, а тепер напевно живими нас не пустив би! Так вперед, живо! Треба нам спішити!

Кажучи се, обі скочили звірятам на хребти. Гартман пішов за їх приміром.

Нараз щось темного перелетіло через подвірє, однак ніхто із втікаючих того не добачив.

Блюм тільки що підняв ногу, щоб підскочити на осла, коли се нараз щось блиснуло перед ним.

Рівночасно гукнув вистріл — поніс ся дикий, проймаючий крик — звірята живо пігнали через подвірє.

Від сторони хати понесли ся вигуки та проклони. Стоїлов пригнав ся із своєю бандою.

Коли наблизив ся до місця, де втікачі повсідали на осли, здержав ся перед якимсь людським тілом, що лежало на землі.

— Світла! Світла! — кликнув Стоїлов і незабаром прояснило ся коло нього.

Бандит живо схилив ся, щоб побачити хто се лежить на землї та живо відскочив на бік.

Перед ним лежав Платкін, властитель винницї, із ножем глубоко вбитим в грудь.

Вже не жив!

— — — — — — — — — —

РОЗДІЛ CXXIX.

УБІЙЧИЙ НАПАД.

Було се коло девятої години вечером.

Лїсничий, враз із жінкою та помічником тільки що скінчили вечерю. Лїсничий вибирав ся ще у лїс.

Вітер, що ще від полудня почав змагати ся, дув та свистів тепер наче серед великої бурі. До того ще лив струєю дощ вже через кілька годин. Дійсно було гидко на дворі!

Лїсничий, здіймаючи рушницю зі стїни, кликнув на помічника, що хотів якраз вийти.

— Чи ти дуже змучений, Франку? — спитав.

— Нї, я не змучений, пане лїсничий — відповів той — але...

— Чи пішов би ти зі мною? — знова спитав лїсничий.

Хлопець здивований глянув на свойого пана.

Що малоб означати се питанє? Аджеж тільки що минулої ночі мав службу та тільки що перед вечерею вернув домів...

Здивований та невдоволений спитав:

— Що стало ся, пане лїсничий, що мене покликуєте тодї, коли не моя черга припадає?

Лїсничий нахилив ся троха до нього та тихесенько так щоб жінка не почула, відповів:

— Думаю, що вдалоб ся нам приловити Бурґлера. Нинї чудесна нагода до сього!

Ще раз осторожно оглянув ся, чи нема де поблизько жінки, бо не хотів її безпотрібно трівожити.

Очі молодого помічника блиснули живим вогнем.

— Піду із вами, пане лїсничий! — сказав рівнож шепотом та ,вхопивши капелюх, вийшов на двір.

Старий Кендлер всміхнув ся самий до себе.

— Я так і знав, що він не оставить такої нагоди! — воркнув самий до себе під носом. — Я-б лиш хотів, щоб ми сим разом мали троха більше щастя, чим дотепер!

Коли вже був готовий, подав жінцї руку на пращанє, пожелав доброї ночі та свиснув на свойого пса, а по хвилї вийшов із хати.

На дворі вже вижидав його помічник.

Йшли побіч себе мовчки, вважаючи щоб не збити ся із дороги серед тої темної ночі. Оба не мали охоти до розмови. Доперва після довшого часу почав лїсничий:

— Вчера я був у Губерта, в корчмі, та бачив Бурґлера при однім із бічних столиків!

— Справдї? А щож він говорив? — спитав цїкаво помічник.

— Підчас розмови згадав про з'їзд лїсничих, що має відбути ся нинї в містї, а я нарочно сказав, що також задумав їхати на то зібранє. Бурґлерови аж очі засвітились із радости, коли почув се.

Думаю, що він почуваєть ся зовсїм певним і нам найлекше буде можна його приловити!

— В мене аж пальцї сверблять, коли про того чоловіка подумаю! — відповів помічник із запалом. — Я-б хотів йому так залїзти за скіру, щоб мене попамятав!... До гробової дошки йому не забуду того, як то він мене напав та ще й рушницю відобрав! Тож то вже драбцюга, то гільтай!

—Так є, він незвичайний очайдух! — сказав лїсничий. — Колиб так завзято ночами не закрадав ся на дичину, то я-б нїчого немав проти нього, бо він з природи не злий чоловік та сього вже не один раз доказав. На разї нїчого більше не бажаю собі, як лиш щоб він дістав ся в наші руки, бо вже за много пакостий нам наробив!

Помічник його нїчого на се не відповів і так мовчки увійшли в лїс, бистро наслухуючи чи де не почують я-

кого підозрілого шелесту або відгомону ходу.

Так минуло майже пів години.

Нараз спинив ся лїсничий. Зайшли на місце, де були троха забезпечені перед бурею, тож рішили там переждати та надумати ся, що дальше почати.

Тимчасом буря бісилась серед темного лїса... Була се страшна ніч, яка лиш всяким авантюристам та злочинцям, що світла божого страхались, могла сприяти.

Проминуло досить часу, а нїщо иншого, крім витя бурі та шипоту грімко спадаючого дощу не було чути.

Нараз старий Кендлер підняв голову та слух напружив.

— Чи не чуєш нїчого, Франку? — шепнув.

Молодий помічник почав бистро прислухуватись та по хвилї відповів:

— Нї, пане лїсничий, нїчого не чую!

— Гм! — хрякнув старий — а менї здавало ся, що із далеку чув зовсїм виразно крик болю чи розпуки!

Франко ще раз напружив свій слух, по хвилї однак потряс головою та рішучо заперечив тому.

— Алеж се неможливе, пане лїсничий! — сказав зовсїм переконуючо. — Чейже буря не моглаб такого крику придавити!

Так отже сидїли в своїй криївцї дальше спокійно, а буря кругом них щораз то прізнїйше бісилась.

Хлюпостанє дощу та шум вітру змагали ся з кождою хвилею а блискавицї та громи жах наганяли на них.

Тепер вже і захорона їм не помагала. Старому лїсничому вже навіть прикро ставало, хоч до таких невигод був заправлений... Так бо страшно як нинї, нїколи ще не було! Здавало ся, немов то цїле небо проти них присягло ся!

Нараз оба здрігнули ся та майже в гору підскочили.

— Вистріл!

Старий лїсничий в голос закляв.

— А не казав я! — кликнув з гнївом. — Я-ж знав напевно, що він не подарує такої нагоди, він її таки використає!

Ходи же, Франку! Ходи, чимскорше! — принаглював старий нетерпеливо.

Але молодий помічник ще не рушав ся, а наслухував.

— Ходи вже раз, Франку! — кликнув лїсничий, на добре вже лихий. — Чогож ще вижидаєш?

Нарештї підняв ся помічник, що дотепер в двоє скорчений, майже прилягав до землї.

— Се не був вистріл із Бурґлерової рушницї, пане лїсничий! — сказав певним голосом. — Се був вистріл із револьвера.

Старий Кендлер на се обурив ся.

— Що до чорта! Чи ти здурів, Франку? — кликнув із гнївом. — Ти будеш мене вчити, що є вистріл із стрілецької рушницї, а що із револьвера? Се вже дїйсно зарозумілість із твоєї сторони! Коли-ж не маєш досить досвіду, то бодай мовчи та не накидай своїх здогадів другому!

А тепер ходи за мною, щоб нам та птиця не висмикнула ся! — сказав приказуючим тоном.

Франко, хотя-не-хотя, мусїв його послухати та побіг в напрямі, звідки почули перед хвилею вистріл.

Бігли лїсом та вже чималий шмат перегнали, коли старий лїсничий нагло здержав ся та свойому помічникови на ухо шепнув:

— Май лиш втворені очі, Франку, щоб він нам не висмикнув ся або із заду нас не напав!

Франко мусїв мимохіть всміхнути ся.

Він же знав, що ухо його не обманило та вистріл, який перед хвилею чули, дїйсно не був із рушницї — однак мовчав, бо знав вже згори, що старий Кендлер не дасть ся переконати. Шкода було марно слів тратити!

Лїсничий кивнув на нього для заохоти, щоб йшли дальше без відпочинку.

— Ходїм сюди, тою вузкою стежиною — сказав — ми тут безпечні та добре все можемо бачити, а нас нїхто тут не спостереже!

Час якийсь посували ся вперед, ховаючись щоб їх хто не доглянув, а однак нїщо особливого їм не впало в очі. Лиш дощ по троха став припинятись — поза тим нїякої зміни не було. Нї найменшим шелестом нїхто не зраджував, щоб десь поблизько могли бути які люди.

Кілька разів спиняв ся лїсничий та слух напружував, опісля же невдоволений кивав головою та йшов дальше.

Нарешті дійшли до кінця тої вузенької стежини, що тепер в широку дорогу перейшла.

Поки ще однак зійшли із тої стежини, лїсничий ще раз спинив ся та слух свій напружив.

По часї доперва відважив ся піти дальше, а молодший товариш у всім його наслїдував.

Але в котру сторону пуститись? В право чи в ліво?

По короткій надумі лїсничий рішив ся звернути ся на ліво.

Знова йшли мовчки побіч себе й осторожно на всї сторони розглядались.

Нараз прояснила ся дорога перед ними. Темні хмари розступились а блїдий місяць висунув ся на небо.

Глянувши на землю, при світлї місяця, старий побачив тепер глубокі та, як здавалось, свіжі ще слїди воза, що переїхав по мокрій землї.

Колеса врили ся глубоко в розмягчену дощем землю, а лїсничий поступав за тим слїдом, щоб знайти, куди він веде.

Йдучи, лиш головою потрясав в задумі.

Постепенно дорога почала звужуватись і нараз побачив лїсничий, що в одному місцї той віз мусїв завернути і назад тою самою дорогою вернув.

Хвилю спинив ся в задумі а, приглядаючись тим слїдам, звернув на се увагу свойого товариша.

Нараз підскочив живо та пальцем вказав на слїди людської стопи, що в бік, в гущавину корчів вела.

Із поспіхом пішов за тим слїдом а Франко те саме вчинив.

Знова йшли мовчки, один другому думок не перебиваючи. Нараз лїсничий спинив ся та жахливо в голос скричав:

— Ох, Боже! Ходи но сюди, живо, Франку! Глянь, ось тїло якогось чоловіка! Здаєть ся, він вже мертвий!

Помічник Кендлера безпроволочно прибіг до нього й побачив, як старий лїсничий похилив ся над якимсь темним, на землї лежачим тїлом.

В руках мерця корчем затиснений виднїв револьвер.

— Се якийсь самовбійник! — воркнув лїсничий в подражненю. — Хто б се міг бути?

Через хвилю стояв так безрадно над ним й слова не будучи в силї сказати. Нарештї з сумом промовив:

— Виходячи із хати я не прочував, що нинї, серед такої ночі щось подібного відкриємо: Замісць закрадаючого ся стрілця — знайшли самовбійника!

Охоловши із першого вражіня, лїсничий звернув ся до Франка:

— Біжи но чимскорше на лїсничівку та збуди Вільгельма та разом вертайте із ношами, а я тимчасом остану при тїлї! Але спіши ся, щоб я тут довго не мусїв ждати!

Франко пігнав, як лиш міг скоро тою самою дорогою, що сюди прибув. Лїсничівка однак була майже о годину дороги від того місця, й Кендлерова терпеливість перебула довгу пробу.

Став задуманий над тїлом, а нараз, немов якою несподїваною новою думкою вражений, похилив ся знова над самовбійником, розіпняв верхнє одїнє, щоб розізнати, чи може ще хоч найменший знак житя в тїлї лежачого на землї мущини не відозветь ся!

Вклякнув перед ним на колїна й приложив ухо до грудий. Нараз підскочив, крикнувши із радости:

— Він ще не вмер! Серце його бєть ся! — кликнув, немов із ким другим хотїв подїлити ся радісною вісткою. — Воно хоч слабо бєть ся, а все-ж чейже може вдасть ся менї його вратувати!

І знова похилив ся над ним, та оглянув, оскілько се було можливе при слабім світлї місяця, рану в грудях.

Не годен був однак нїчого порадити, бо кров там вже була зовсїм сцїпенїла.

Його терпеливість була наражена на тяжку пробу та вже майже вичерпувалась. Вже північ минула, коли остаточно між деревами заблимало світло. Двох його помічників із ношами прибували. Були так помучені, що, спустивши ноші на землю, мусїли відітхнути, поки змогли прийти до слова.

— Слава Богу, що остаточно вас бачу з поворотом! — кликнув Кендлер радісно. — Може вдасть ся нам вратувати його, бо житє в ньому ще не зовсїм завмерло.

Оба помічники цікаво глянули на лежачого на землї мущину.

— Живо, живо! — принаглював лїсничий — положіть його на ноші — а будьте осторожні!...

Молоді люди поступили після приказу.

— Так, а тепер живо несіть його до хати! — знова приказував лїсничий. — Пізнїйше зможемо вже добре відпочати!

— А кудаж ви йдете, пане? — спитав один із помічників.

—Побіжу в село покликати лїкаря, що як раз сю ніч мав перебути при ліжку хорої жінки пастора! — заявив лїсничий. — Тут конче потрібна негайна поміч лїкаря!

Так загрівши молодих людий до поспіху, та приглянувшись їх приготованям, завернув в бік та поспішив в село

Колиж остаточно оба помічники із раненим прибули на лїсничівку, проти них вийшла панї Кендлер блїда та перестрашена.

— Но, і що-ж? — спитала задихуючись — чи маєте його? А де-ж мій чоловік?

Колиж Франко розповів, що лїсничий пішов в село, щоб спровадити лїкаря, хазяйка метнулась живо, щоб хорого вигідно в гостинній примістити. А коли світло лямпи впало на смертельно блїде лице нещасливця, із її уст вихопив ся оклик співчутя:

— Мій Боже, мій Боже! — кликнула. — Який ще молодий! Яка шкода, колиб не вдалось його вилїчити! Ох, коби Господь йому допоміг!

Ще раз глянула в лице раненого, а добрі її очі мимохіть наповнили ся сльозами.

Пригадала собі той час, коли то її син впав жертвою підступної хороби — чахотки — та по довгих а тяжких муках померши, так само, як сей, лежав непорушно, блїдий та в смертному нарядї!...

А весь незмірний жаль, її нарікання та сльози не були в силї його до житя привернути!...

Чи і сей чоловік, що напів мертвий лежав перед нею, мав також матїр, що за ним тужила, та враз із ним цїле щастє та цїль свойого житя тратила?...

Сї, та тим подібні питаня завдавала собі старенька,

а мусїла відвернути ся бо почула, що горячі сльози по лицях їй спливали.

Колиж троха вспокоїла ся, кликнула служницю, щоб з її допомогою приготовити вигідне ліжко для хорого.

Скорше, чим можна було надіяти ся, повернув лїсничий враз із лїкарем, а вступаючи до мешканя журливим поглядом стрінув свою жінку. Коли же його око спинило ся на вродливому та шляхотному лици раненого, прямо не міг здержати ся від сліз.

І знова глянув в сторону своєї подруги, бо прочував, які то думки та спогади бідну жінку на сей вид мучили. Знав бо добре свою подругу, та в її души, наче із розкритої книги, міг легко все вичитати.

Тимчасом лїкар старанно оглядав без тямки лежачого хорого та обвив його рану.

— Живчик бє дуже слабо! — шепнув в задумі. — Житє його висить майже на волоску! Куля відбила ся об ребро а се було цїлим його щастєм, инакше вона прошилаби серце!

Бідний молодець! Яка шкода, колиб се, повне надїй, молоде житє так живо мало скінчитись!...

Лїкар, старий знакомий та приятель лїсничого, обіцяв другої днини із ранку прибути, поки ще із села у місто від'їде.

Добродушна жінка лїсничого майже не відступала від ліжка хорого, а внутрішне хвильованє, яке із її чертів можна було вичитати, зовсїм виразно зраджувало як вона жалїла того нещасного чоловіка та із яким почутєм власну втрату при сїм згадувала.

Лїкар дїйсно додержав свойого слова.

Як лиш перші проміні сходячого сонця впали крізь вікно в кімнату, де лежав хорий, увійшов туди лїкар і спитав, як перейшла ніч та як заховував ся хорий.

Почувши, що не зайшла нїяка зміна, мовчки кивнув головою. Не дивував ся почувши се. Видно, не надіяв ся нїчого иншого.

— Тепер мушу вертати домів! — сказав, звернувшись до панї Кендлер. — Колиб щось над'звичайного зайшло, то прошу вислати по мене конї! Наразї не маю що роби-

ти! Тут лиш природна сила того молодця може йому допомогти!

Кендлериха сердечно стиснула його руку, а в її очах блиснули сльози. Старого приятеля відвела аж до повозки, пригадуючи собі який то найнещасливійший час в їх житю він із ними перебув та якою моральною підпорою та потїхою був тоді для них.

Після від'їзду лїкаря, вернула знова до хорого і вже нїщо не було в силї відтягнути її від його ліжка. Сама доглядала хорого і в день і в ночі із такою посвятою немов то не був чужий чоловік, але власне її дитя. Кождий, що не знав би обставин, вважав би, що ранений молодець, якого у лїсї найдено, був дуже близьким членом її родини.

Колиб се була власна дитина Кендлерової, не моглаб її красше доглядати!... А вже коли після якогось часу виступили перші познаки поліпшеня, очі добродушної старенької блистїли таким щастєм, немов то небо яку велику ласку їй зіслало.

І дійсно, з кождим днем хорому ставало лекше! Він живо приходив до здоровля й постепенно вертала йому память та спогади з минулого.

Одного вечера, коли сама сидїла при ліжку хорого, занята роботою, нараз хорий підняв ся, втворив широко очі та глянув на добряче лице старенької.

— Маю спрагу! — шепнув нарештї, ледво чутним голосом.

Кендлериха здрігнула ся нервово на звук його голосу. Були се перші слова, що пройшли крізь його уста.

Тільки що охолола із першого вражіня, живо подала йому шклянку води, яку приказала прямо із криницї принести і так журливо та сердечно глянула в очі, що хорому мимохіть приємнїйше на души стало.

Почував ся тут зовсїм безпечним, під доброю охороною!...

— Бідний, бідний чоловік! — шепнула добродушна старушка, коли подумала, скілько той бідний, молодий чоловік мусїв витерпіти, поки сягнув по збрую та у власну грудь вимірив.

Прямо забула ся, роздумуючи над його недолею. Але

якось нагадала собі, що хорий може чого потребувати й тихо спитала:

— Може вам чого потреба?

Хорий заперечив головою, а через його лице просунула ся легенька усмішка.

— Де є Ева? — спитав нарешті. — Нехай сюди прийде!

— Ева? — счудувалась старенька. — Хто вона?

Хорий мовчав хвилю — може надумував ся, що відповісти, а відтак із трудом відозвав ся — очевидно говорене справляло йому труднощі:

— Подам пані адресу! Прошу — пішліть — якого післанця — до неї! — Вона — напевно — прибуде! — додав беззвучним голосом.

— Се певно його сестра або суджена! — подумала лїснича та ввічливо кивнула головою.

Відтак принесла папір і олувець із сусїдньої кімнати та в ожиданю глянула на хорого, який з трудом знова назвиско Еви й адресу їй подав. Після того хвилю відпочав та відтак попросив:

— Прошу — будьте так добрі — та пішліть кого — зараз завтра! — Не зазнаю супокою — доки її — не побачу!

Добродушна старенька приобіцяла чимскорше його бажанє сповнити. Рівночасно однак просила, щоб безпотрібно не журив ся та більше не говорив, бо се, очевидно, йому шкодить та сили підриває.

Хорий послухав її ради. Знова положив ся на подушку й замкнув очі.

Блїді його уста розхилили ся, а кругом їх заграла щаслива усмішка.

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

Тимчасом Ева перебувала днї у великому несупокою та трівозї о свойого нареченого й потреба було цїлої сили вимови доктора Бравера, щоб в серце дївчини вщепити хочби яку слабу іскорку надії.

Кождої хвилї надіялась вістки від Ерика і за кождим разом, коли доктор Бравер до неї приходив, вона вибіга-

ла напроти і старала ся із його лиця вичитати, чи не приносить їй бажану вістку.

Однак надармо! Її розпуку ні один промінчик надії не розігнав!

Так і сьогодня пригноблена, затоплена в тяжкій та болючій задумі, та сперши голову на руках остовпілим поглядом вдивляла ся вперед себе.

Із її рук, так все чинних, висунулась робітка, а її думки була все при тім, до котрого її серце било горячою, вірною та пристрасною любовю.

Як же-ж дивним, незрозумілим видалось їй се нагле зникненє Ерика!

Не можна було дотепер попасти на його слід, ні на слід Єлени, мимо безнастанних та вважливих старань Бравера, що таки наважив ся розвязати ту неясну, та замотану загадку.

Підчас коли Ева знова взяла ся до своєї роботи, намагаючись надробити се, що в часї задуми стратила, нараз почула на сходах якісь повільні ступаня.

Живо підняла голову й почала прислухуватись. Але не був се хід Бравера, бо той все живо прибігав на гору. Знала його хід дуже добре!

Встала живо й підбігла до дверий.

Коли-ж втворила двері, станула око в око напроти молодого чоловіка в стрілецькім уборі, а се так її вразило, що прямо слова не могла промовити.

Але той мущина її випередив.

— Чи маю честь видіти перед собою панну Еву Вернер? — спитав, низько поклонившись.

— Так є, мій пане! Ева Вернер перед вами — о що ходить, прошу? — відповіла й рухом руки попросила, щоб вступив в кімнату.

— Прибуваю із лїсничівки в М. — почав молодий чоловік, підчас коли його погляд із подивом спинив ся на гарнім, хоч блїдім та знидїлім личку дївчини. — Недавно отсе ми знайшли в лїсї якогось нещасливого і забрали його з собою на лїсничівку, де його старанно доглядали. Він був вельми небезпечно ранений!

Лице молодої дївчини нагло змінило ся та ще більше збіліло.

Побачив се, а хтївши непевність та трівогу молодої

дівчини, оскілько се було в його силї, скоротити, новоприбувший так дальше тягнув:

— От, сей біднята вже прийшов до свідомости, а остільки стало йому лекше, що бодай мову йому вернуло. Першим його бажанєм було, щоб панї лїснича була так доброю та повідомила панну Еву Вернер про се, що стало ся! Він припоручив просити, щоб ви, панї, сейчас прийшли до нього. Панї Кендлер із сим прислала мене до вас і ось я прибув, щоб їх припорученє сповнити.

— Милостивий Боже! Се певно Ерик! Чи не так? — кликнула Ева схвильована, й очима, в яких відбило ся незмірне вижиданє, глянула на чужого чоловіка.

— Так є, він дїйсно назвав себе Ериком! — потвердив молодий лїсничий. — Однак назвиска свойого не виявив. Чи буде можливим для вас, панї, сейчас зі мною поїхати на лїсничівку? Я сподївав ся, що панї сього забажають, і тому приїхав повозкою!

Ева стояла перед ним блїда й вся тремтїла, та прямо не могла гаразд розібрати того, що почула.

— Із матїр'ю мушу подїлити ся тою новиною та все їй пояснити. Сейчас нема її дома, але з кождою хвилею вичікую її повороту. Остаточно се й так використаєть ся бо поки ждати мемо на її поворот, я чимчасом переберу ся й приготовлю ся до подорожі!

Кажучи се, вибігла до другої кімнати та виймила із шафи капелюх та загортку. Відтак спинила ся в задумі, немов не знаючи по що якраз прийшла та що мала зробити.

— Мій Боже, мій Боже! — промовила стиха, так начеб до себе самої. — Чи се дїйсно можливе, щоб отсе загадка вже розвязана була та щоб я могла знова із ним побачитись? Чи не є се тільки сном, уявою?... Нї! Нї! Навіть надії мати не можу, щоб се здїйснило ся! Бою ся, що опісля ще гірше розчарованє буде!

Задумалась на хвилю, потім так дальше говорила:

Яким же чином він міг у лїс пробрати ся? Як се стало ся, що він ранений?... Нї, нї! Се хиба помилка! Се неможливе, щоб то міг бути Ерик!

А однак — хто другий мігби за мною посилати, як не він?

Й горячі сльози покотились по її личку. Капелюх і

загортку положила на кріслї й нервово почала проходжуватись по кімнатї.

Ах, коби вже хоч мама вернули! Де-ж вони моглиб бути? Так давно вже вийшли! Я-ж така неспокійна! Сама не знаю чого! Не знаю чи маю радїти, чи сумувати? Так якось невиразно!...

Та в туж мить почула в сїнях добре знаний хід і тремтячи зі зворушеня вибігла з кімнати та кинула ся прибуваючій на шию.

І дійсно була се її мати!

— Ох, мамо! Мамо моя люба! Прошу, подумайте — перед хвилею прибув із лїсничівки М. якийсь молодий чоловік та принїс менї вістку, що там лежить якийсь хорий та доконче хоче бачитись зі мною! Назвав його — Ериком...

Панї Вернер жахнулась й мало що не випустила торбини із рук. Зі страхом глянула на дочку, не знаючи що на се відповісти.

— Ерик? — нарештї промовила. — Чи думаєш, що се дійсно він?

— Але-ж певно, нїхто другий! — живо підхопила дочка. — Сей післанець самий каже, що він називає ся Ерик, нема отже нїякого сумнїву, що се він!

— Що-ж більше сказав той чоловік? — спитала мати.

— Каже, що він приїхав повозкою по мене і я сейчас мушу із ним їхати! — відповіла дочка. — Коли зайде сюди доктор Бравер, то прошу розказати йому все, що зайшло, може і він, дізнавшись про се, поспішить за мною на лїсничівку! Здаєть ся менї, що повинен се зробити, щоб про все очевидячки переконати ся!

Панї Вернер притиснула свою дочку до грудий і, до глубини серця зворушена, шепнула:

Давби Бог, щоб після стільки терпінь вже раз щастє тобі засіяло, бо дальше так годї!... Ти прямо перед моїми очима нидїєш із жури, Евочко моя кохана! Може Бог милосерний мої мольби вислухав і журбі нашій остаточно зробить конець!

— Так, мамочко! Маймо в Бозї надїю! — потвердила зворушена Ева, а грубі, рісні сльози поплили по її лицях. — А тепер, до побаченя, дорога мамочко! Старатись му як найскорше вістку вам переслати!

І в кілька хвилин пізнійше всіла в повозку, що ждала на неї перед хатою.

Від'їзджаючи ще раз відвернула ся і глянула в вікно, де стояла її матінка та рухом руки й голови її пращала.

Дорогою дуже мало що могла молода дівчина із післанцем розмавляти, бо той був зовсім занятий поводженем своїх бистрих коний.

Після тригодинної може їзди, спинили ся перед лісничівкою.

Бліда й тремтяча зі зворушеня, висіла Ева з повозки і заждала поки молодий лісничий підійшов до неї та повів в хату.

Серце її так живо товкло ся, що мало із грудий не вирвало ся а коліна аж погинали ся.

Прямо не могла втримати ся на ногах — перед очима почало щось мигтіти а відтак потемніло, так що вона мимохіть мусіла сперти ся об стіну, щоб не впасти, або зімліти.

Аж тут втворили ся двері хати і старша вже жінка звернула ся до дівчини із ввічливим поздоровленем.

— Так се ви, пані, Ева Вернер, яку наш хорий так нетерпеливо вижидає — неправда-ж? — спитала лагідним голосом.

Молода дівчина лиш приклоном голови се потвердила.

— Ходіть, пані! — з усмішкою промовила Кендлериха, стать її обіймаючи своїм раменем та вводячи її до середини. — Будьте осторожні, — просила — наш хорий ще дуже обезсилений й мусимо його остерігати від всякого зворушеня. Треба ще дуже вважати, бо небезпека не зовсім ще минула!

Ева не була в силї прийти до слова. Мала почуте, немов то хто стискав її за горло і грубі сльози поплили по блідих її лицях. Колиж зі старенькою входила до кімнати хорого і на ліжку заглянула виснажене лице хорого, крикнула в голос з розпуки і радости рівночасно.

— Ерик, мій Еик! — вихопилось мимохіть із її уст й вона безсило впала на коліна перед його ліжком.

Хорий спостеріг її коли входила і старав ся підняти з подушок. Простягнув до неї руки та хотів її імя вимо-

вити, але голос відмовив послуху. Зворушенє було так велике, що голосу не був в силї добути. Здавалось йому, що хтось стискає його за горло.

Старенька незамітно на пальцях висунулась з кімнати. Відчувала серцем, що найкрасше буде тих двоє молодих кохаючих ся людий, на самотї оставити.

По хвилї Ева очутилась і кинула ся Ерикови на шию; припала головою до його гудий і в голос плакати почала.

Хорий легесенько повів рукою по блїдому, сльозами зрошеному личку Еви, а відтак устами діткнув її чола.

— Кохана моя Ево! — поніс ся легко, мов повів вітру, голос із його блїдих уст. — Чи можеш піймити, як я тужив за тобою? Я відчував, і був певний того, що не виздоровію скорійше, поки тебе не побачу! Тепер, чую се, при тобі живо до здоровля верну!...

Ева зворушена тим глянула на виснажене його лице.

Боже милостивий! Яка страшна зміна протягом тих кількох тижнїв зайшла в його виглядї! — Прямо годї було його пізнати!... Й незмірне милосердє стиснуло любяче серце дївоче.

— Ти певно й то скоро виздоровієш — крізь сльози всміхаючись до нього, сердечно промовила. — Від тепер сама буду тебе доглядати й не відступлю від тебе, поки не зможу тебе забрати з собою домів!

Однак, скажи менї Ерику — докинула після хвилї надуми — як се стало ся, що тебе знайшли в лїсї — і то ще раненого?

Зимний дрощ пройшов його тїлом, лице смертельно збіліло, а з його очий, коли на неї глянув, пробивалась наче трівога.

— Сьогодня не питай мене про се, Евочко! — просив. — Се схвилювалоб мене дуже, колиб я від початку хотїв тобі все розповідати!

А побачивши, що Ева не вдоволена із того, так дальше її вговорював:

Коли знаєш, що я живий, то, думаю, найбільша жура із твойого серця вже впала! Я самий дивую ся, та чудом се числю, що я дотепер ще на сїм світї живу!

Знова сперла свою головку об його грудь і прямо не могла слова промовити, так на неї подїлали біль та ра-

дість. Колиж заспокоїла ся, положила його голову на подушку і гладила ніжною своєю рукою бліде лице й мраморне його чоло.

Як жеж йому мило стало під дотиком її руки!... Замкнув очі, а щаслива усмішка окружила його уста...

Коли в пів години пізнійше Кендлериха на пальцях знова всунула ся у кімнату, Ева знаком руки остерегла її вказуючи на спячого хорого.

Опісля, йдучи за знаком Кендлерової, на пальцях висунула ся за двері та увійшла до другої кімнати.

Там старенька, глубоко зворушена, взяла її за руку і сердечно глянула в її очі.

— Правда що й ви вірите, що він тепер виздоровіє? — щиро шепнула. — Я відчувала із його слів, коли він вимавляв імя Ева, що се мусить бути вельми дорога його серцю людина...

Ева стиснула руку добросердній жінці.

— Як жеж я вам вдячна, пані, та кілько я вам винна — шепнула зворушена дівчина. — Ви його доглядали як рідна мати, або сестра! Я-б сама краще не змогла того зробити! Ерик мені вже все розповів а серце його переповнене вдячністю для вас. Почитає вас як рідну матір, й прямо слів йому не стає, щоб висказати свою вдячність за вашу печаливість. Нехай же вам Бог на ваших дітях, нагородить, що ви йому в потребі висвідчили!

Кендлериха аж здрігнула ся із болю, а її очі наповнили ся сльозами.

— Моє кохане дитя! — промовила. — Твої желаня на жаль не можуть сповнитись!... Бог забрав мені одиноке моє щастє, одинокого сина... А тепер хиба піймете чому я так доглядала того чужого мені чоловіка — я мала вражінє, що се Бог самий призначив мене до того, щоб йому рідну матір заступити!

Сирота! — повторила, відвертаючи лице. — Сирота... — так я думала про нього.

І нараз, стараючись здавити своє хвильованє, вхопила Еву за руку й повела у гостинну, прохаючи її там роздягнути ся. Старалась рівночасно її розвеселити.

— Розуміє ся, ви тут останете — вмавляла. — Ви займете ся хорим. Бож ні на що не здасть ся моя опіка, коли йому бракне ясного проміня любови!...

Так ось скоро Ева ізжила ся із лїсничою, а та знова сердечно її полюбила. А коли після якої години обі увійшли в Ерикову кімнату, хорий сіяючими очима глядів на неї та сердечною усмішкою їх привитав.

Щасливі то були хвилї, які Ева перебула при ліжку коханого. А хоч він почував ся тепер сильнїйшим, то однак не ставало їй відваги зводити розмову на се, як то він добув ся із заведеня божевільних та як се стало ся, що опісля знайшов його лїсничий кулею прошитого серед лїса.

Лїсничий же подрібно розповів їй, як знайшов Ерика і додав, що коли його знайшли, то він ще тримав револьвер в руках.

— Нї, пане лїсничий! — сказала. — Се неможливе! Не вірю, щоб він навіть подумав про самовбійство. Хоч як много зазнав лиха, то однак добровільно не сходив би із сього світа! Того не зробив би хоч би лиш задля мене!

Лїсничий не противив ся, хоч самий був иншої думки.

В два днї після прибутя Еви, явив ся на лїсничівцї також і доктор Бравер. Ева вельми щиро привитала його й розповіла все, що знала про Ерика. І Бравер також не міг поняти щоб то могло зайти...

Ева найперше приготовила Ерика на прибутє друга, а тодї доктор Бавер увійшов в її товаристві до кімнати. Хорий сильно зворушений привитав його а по хвилї підняв ся й так сказав:

— Ви певно цікаві дізнати ся, що то зайшло тодї в лїсї. — Так хочу вам се пояснити...

Тут я дізнав ся, що мене знайдено в лїсї із револьвером в руцї, а се вказувалоб на те, що я хотїв собі житє відобрати. Але так не є — додав по хвилї мовчанки, болїзно всміхаючись. — Помимо болючих досвідів, я таки вірив, що правда побідить!...

Дивив ся на Еву поглядом повним любови, а вона цїлувала його волосє. По хвилї дальше говорив тремтячим голосом.

Хиба мушу почати своє оповіданє від того вечера коли я втїк із заведеня для божевільних. — Було се підчас вечері, як лїкар несподївано увійшов до моєї кімнати й

кликнув на мене, щоб я сейчас зібрав ся до виходу. Тоді він мені сказав, що я вільний та можу йти, куди забажаю. Зрозумієш — тут звернув ся до Еви — моє почуванє, коли я зрозумів, що незабаром вже верну до тебе!... Я живо зібрав ся і в товаристві сторожа вийшов із кімнати. Сторож сказав мені, що на долині ждуть мене із приготованою повозкою.

Із радости та щастя я прямо не тямив ся. Пігнав до повозки, сів і вона сейчас із місця пігнала.

Відітхнув — але вже слідуюча хвилина знищила мою радість. В замкненій повозці було темно і тому доперва після кількох хвилин я замітив побіч себе сидячого чоловіка, в якому я пізнав того обманця, що під моїм іменем виступає!

— Милостивий Боже! — кликнула жахливо Ева. — Так се він? Значить, прочутє мене не обманило?

А Ерик дальше говорив:

— Представте собі мій жах коли його я побачив. В туж саму мить я побачив в його руках револьвер і почув слова, висказані хрипливим голосом: „Найменший рух, а згинеш!" — Не знаю, як довго ми їхали, ні куда вела наша дорога... Нараз повозка спинила ся. Ми були серед ліса. „Вилазіть!" — кликнув мій сусід. Я хотів йому оперти ся, але він насильно пірвав мене із сидженя і кликнув: „Ходіть за мною!"

Біль роздирав мою душу, біль, якого причиною був той падлюка, що в таке нещастє мене втрутив... Надармо я старав ся увільнити ся із його обнять. Незабаром я переконав ся, що не дорівнаю йому силою. Також запримітив я, що на знак того падлюки від'їхала повозка. Ми тільки оба остали серед відлюдного ліса.

Тут він перестав оповідати й зітхнув глубоко. Доктор Бравер встав й вижидаючо вдивляв ся в хорого, що так дальше говорив:

— І підчас того, як я торгав ся із тим падлюкою, нагло заглянув, як він сягнув рукою в кишеню і звідтам витягнув якийсь блискучий предмет. В одну хвилину гукнув вистріл і в боці я почув діймаючий біль — що стало ся опісля, того не знаю!

Ева із криком схопила ся із місця.

— Мій Боже! То сей підлий чоловік не бояв ся пля-

мити рук своїх твоєю кровю?!... Так, розумію: Не мав супокою, бояв ся, що все-ж таки його обман виявить ся і тому рішив тебе спрятати із того світа!

Доктор Бравер, що схвильований проходжував ся по кімнаті, спинив ся тепер і сказав:

— Га, той обірванець знав, що робить! Він вистрілив із близька і думав, що вас убив. Щоб однак здавало ся, що се ви самі жите собі відобрали, він втиснув револьвер у ваші руки!

Ерик був знесилений. Впав на ліжко й лице його смертельно збіліло.

Ева похилилась над ним і, обнявши руками, промовила:

— Бідний, мій бідний Ерику! Тепер і я вірю, що Бог милосерний щасливо все перемінить. Він і тепер нас не оставив. Так не трать надії — бо коли тебе Бог дотепер в так чудесний спосіб хоронив — то і в будуччині нас не оставить!

РОЗДІЛ CXXX.

В НЕЩАСНУ ГОДИНУ.

Слідуючого дня із рана — тільки що перші промінї сонця продерли ся крізь мале віконце воза — схопив ся Франконї із свойого барлога і незамітно перейшов до передньої части воза, щоб там перевести в діло мрію цілої ночі.

Взяв меч і в задумі приглядав ся якийсь час його острому вістрю, підчас коли його грудь живо хвилювала.

— Треба попробувати! — шепнув. — Се, що я колись робив із молодечої буйности — може нас тепер від голодової смерти охоронить. Бідна моя Аделечко! Може нам се хліб принесе та зменшить наші терпіня!

Ще раз глянув на меч, попробував і — ох, Боже! — повело ся! Осторожно ізсунув меч крізь горло в пожив-

ний провід (їжницю) і хоч студений піт обляв йому чоло — довів щасливо штуку до кінця.

А опісля, коли вже виймив меч на верх, зітхнув глубоко й перейшов у другу половину воза, де тимчасом вже жінка пробудилась.

Хора простягнула до нього висохлу руку, а він похилившись над нею, поцілував її в чоло.

— Як же тобі спало ся? — спитав журливо.

— Добре і зовсім спокійно сьогодня! — відповіла, щасливо всміхнувшись. — Снило ся мені, що я вже знова виздоровіла, що знова зможу працювати а ти — ти був так щасливий, що ні за які скарби не хотів міняти своєї долї!

— Так воно і буде!

Всміхнув ся жалісно й сердечно притиснув свою жінку. Нараз почули якийсь шелест і в дверях появила ся головка малого Геня, що веселий вбіг в середину.

— Я вже давно не спю! — щебетав малий. — Я вже много цвіток назбирав для мамочки.

Наблизив ся до ліжка матері й підніс їй пахучі цвітки.

Щаслива приглядалась йому, відтак обіймила його шийку руками і зворушена сердечно його поцілувала.

— Колиб я знала, чим він буде! — шепнула до чоловіка. — Час вже найвисший, щоб покинув се окружене, аджеж знаємо гаразд що тут він віддихає затроєним воздухом. Волію, щоб він заняв ся хочби найпідлїйшим ремеслом, коби лиш не вибрав собі способу житя, яке нам припало вести.

Дитя, що чуло слова матері, трівожно споглядало то на батька, то на хору матір і сказало:

— Ох, мамочко! Ремесла не хочу! Я вже все гаразд обдумав — буду артистом, як і другі — буду показував чародійні штуки!

— Ні, ні Геню! Все инше, лиш не се! — кликнула мати — Ти сього не зробиш — Бог иншою дорогою тебе поведе й охоронить тебе перед долею, яка нас постигла!

Хотіла дальше говорити, але кашель не допустив. Опала на ліжко. Франконї журливо похилився над нею й поважно промовив:

— Ти не повинна так много говорити! Мусиш більше вважати на себе. Хлопцем не жури ся вже від тепер. — Коли прийде час, з'уміємо вивести його в люди.

Всміхнула ся із вдячністю до нього.

Франконї схопив ся із місця. Аджеж він мусить піти до директора й звідомити його про своє рішенє та просити о позволенє виступити у вечірньому представленю із своїм вмінєм ликаня мечів.

Раз ще поцілував жінку в чоло й відійшов. Блїда жінка глубоко зворушена дивилась за ним.

— Бідний ти, бідний! Сумна твоя доля! А на сю дорогу зіпхнула тебе любов до мене. Ох, я нещасна!

Але незабаром веселе щебетанє дитини відвернуло її думку й вона забула про смуток та всякі клопоти.

Тимчасом Франконї перейшов в шатро, де мали ся починати проби до вечірнього представленя. Ледво зміг на хвилю відкликати директора, що був вельми занятий, а коли представив йому своє проханє, директор поважно глянув на нього і спитав:

— А чи ви певні свойого? Се дуже небезпечна забавка. Один неосторожний рух... і... по вас!

Франконї здрігнув ся, але зараз знова здобув рівновагу й поважно відповів:

— Не обавляйте ся, пане директоре, — я свойого певний! Давнїйше я нераз таке робив — із молодечої буйности — нехай же тепер зароблю на сїм!

І виймив із похви меч, щоб перед директором, який із напруженєм приглядав ся тому, похвалити ся своєю здібністю. А коли проба повела ся і Франконї витягнув меч із горла, директор радісно крикнув:

— Друже! Чудесно! Се нам скличе множество людий! Сейчас проголошу, що сьогодня виступить світової слави артист Франконї із своїм знанєм „ликаня мечів".

Франконї всміхнув ся із щастя, а директор так дальше говорив:

— І ви щось заробите! Ручу, що гарні гроші з того прийдуть вам, а знаю, що сих вам якраз потреба!

Франконї відвернув ся.

— Як ваша жена почуваєть ся? — спитав директор.

— Не найкрасше! — відповів Франконї. — Тепер

ще лиш одно бажанє маю, щоб її щасливо довезти до Адріянополя, а там — тут на хвилю зупинив ся — хоч не знати, що нас там жде, бо оскілько знаю свойого брата, то не дасть нам ніякої помочі!

— Не попадайте в розпуку! — потішав директор. — Ви довгі літа вже не бачили ся із братом — може він змінив ся й возьме в опіку хору жінку!

— Треба потішатись надією! — сумно відповів Франконі й відійшов.

Тимчасом в зеленому возї розіграла ся зворушаюча сцена.

Тільки що Генрик відійшов від своєї хорої жінки, втворили ся двері із зовні і увійшла туди вродлива, бліда дівчина.

— Пані Франконі? Правда? — спитала, та наблизила ся до хорої і подала їй руку. Опісля ж поставила побіч фляшину вина і сказала:

— Се вас троха покріпить! Менї сказали, що ви, пані, дуже слабі...

Хора мовчаливо приглядала ся дівчинї, яку їй лиш раз крізь віконце довело ся бачити.

— Чи то ви Ільона, що від кількох днів між нами перебуває? — шепотом спитала.

— Так, я Ільона. Менї сказали, що ви хорі і я прийшла вас відвідати. Прошу, лежіть спокійно — вам не можна напружувати ся!

Хора всміхнула ся, очий не спускаючи із вродливої дівчини. В її душі зродили ся спогади із красшої минувшини — далекої...

— Ти ще молода, Ільоно — промовила хора слабим голосом — молода, вродлива а передовсім здорова. А я...

— Все гаразд буде — потішала її Ільона. — Здайте ся на Бога. Він вас не лишить а в нещастю поможе!

— Так, поможе — як не в один, то в другий спосіб! Може менї поможе та покличе до себе. Се булоб ще найкрасше для нас всїх!

Закрила очі рукою. Ільона, до глубини серця тронута, похилила ся над нею й промовила:

— Довго й тяжко ви терпіли!... Розказували менї

вчера, що колись ви були любимою танцюристкою та імя ваше було славне!

На лиці хорої заграв ясний промінчик а її очі прояснились, начеб в натхненю.

— Так, се правда! Мис Аделя — було колись славним іменем, — але се вже давно, давно... Сї щасливі часи — для мене вже сном остали... — Ільоно, розкажу тобі про своє житє — слухай:

І я колись була молодою і вродливою і світ представляв ся менї в рожевих красках. І все була веселою, свобідною... Я не знала, що се журба а своїй штуцї, яку я любила як власне житє, я віддала ся всім своїм єством. Але, не о славу, не о лаври менї ходило... Взяв мене до своєї трупи Ціссінелі. Мене всї тодї любили, славили, подивляли... Опісля Рене предложив менї далеко красші услівя і я приняла. Рене перебував тодї у Відни і там мої здібности здобули загальне признанє. Там також пізналась я із молодим банкиром, що почав залицятись до мене. Але даремні були його стараня — нї до чого не прийшло. — Тодї ще жила моя мати і їй то завдячую, що свою честь я зберегла... Але моя здержливість його не спинила а ще змогла пристрасть молодого банкира, а коли вже бачив що так легко йому не піддам ся — висказав менї свою горячу любов й забажав оженитись.

Тут хора глубоко зітхнула і на хвилю замкнула очі, щоб закрити своє хвильованє. По хвилї дальше говорила:

Моя мати була щасливою. Її дочка мала стати жінкою найбогатшого банкира в містї!... Однак я не приняла його освідчин, із простої причини — бо зовсім його не любила. Мати була в розпуцї, а я — я знала, що не мати му щастя із ним, бо всї його скарби не заступлять дійсної любови... Того самого вечера, коли банкир Мурно вижидав на моє остаточне рішенє , заглянула я в його товаристві блїдого, молодого ще мущину, якого він менї представив як свойого брата. І від хвилї першого погляду наші серця належали до себе. — Піймеш Ільоно, що тепер я рішучо відказала банкирови... Слїдуючого вечера він вже не прийшов до цирку, але той другий — його брат. Шукав нагоди зійти ся зі мною, а я в тім йому допомогла. Я була щасливою, коли глядїла в його очі, коли чула звук його голосу.... В кілька тижнїв пізнїйше

Генрик спитав мене чи схочу стати його жінкою. І від тої хвилї не було вже щасливійшої від мене людини. Перешкод я вже не бачила ніяких.

Ернест Мурно, старший брат Генрика — а мій попередний почитатель — був богатим. Мав велике майно після першої жінки. А Генрик був бідним, залежним від братової ласки, то-ж коли він дізнав ся про наші зносини, рішучо приказав братови зірвати зі мною.

Одного вечера, коли ми вертали із цирку, Генрик розповідав менї, що брат хотїв його оженити із богатою панною, а він відказав ся заявляючи, що вже заручений зі мною. На се Ернест приказав йому зірвати зі мною або самому думати про свою будучність.

Тодї я сміяла ся із того всего. Аджеж в той час я много гроший заробляла!...

Прийшло до горячої сварки між братами і Генрик раз-на-все оставив дім свойого брата. В кілька тижнїв пізнїйше відбуло ся наше вінчанє, а невдовзї після того вмерла моя матїнка, що все тїшила ся тим, що я здобула чесного і доброго чоловіка.

Тодї ми будували замки на леду і щасливі не думали про будучність. Я зарабляла много й ми жили безжурно, а то й відкладали дещо хоч Генрик мало заробляв.

Вродив ся нам син і щастє наше не мало границь. Та — щастє наше було за велике, заздрим богам не припало до вподоби... Посїтила нас журба й світлий небозвід покрила хмарою: Генрик під'упав на здоровлю. В початках нам ще вистало гроший, щоб його ратувати — але потім: прийшов вечір, що враз знищив наше щастє... Зразу я була лиш ганцюристкою, а з часом здобула ще вправу в їздї на кони і тодї доконувала чудес, якими цїлий світ дивувала. Але те було вельми небезпечне і Генрик бувби нїколи на се не згодив ся, колиб не лежав хорий не знаючи зовсїм нїчого про мої нові продукції.

Одного вечера — коли я саме перебирала ся в ґардеробі — обняв мене великий несупокій, якого я однак не могла зрозуміти. Але годї — треба було виступати і я свій несупокій здавила. Появилась на аренї серед бурі оплесків. Ось і зробила я той вельми небезпечний скок

у воздусі — повів ся. Але, коли я лиш діткнула ся хребта коня, моє вірне звіря спіткнуло ся і я впала на землю так нещасливо, що зломила ногу.

Хора замовкла — із її груий добуло ся ридане і горячі сльози блиснули в її очах.

— Бідненька ви! — шепнула Ільона, погладжуючи її темне волосє.

По хвилї хора так дальше тремтячим голосом говорила:

Зрозумієш, Ільоно, біль мойого чоловіка!... А від того часу біда вже нас не оставляла. Всї наші ощадности пожерла хороба. Всї стараня лїкарів нї на що здали ся — калїкою я остала вже на віки. Одна хвилина — дрібосенька її частина — знищила все наше щастє. З милосердя вже забрав нас директор з собою, коли із трупою переносив ся дальше. Генрик вступив до трупи і заробляв стілько, що нам біда не дуже докучала. Але незабаром шляхотний той чоловік помер й ми остали у великій нуждї.

Тодї то Генрик — про се розказував менї доперва після кількох лїт пізнїйше — звернув ся до брата із проханем о найменшу бодай запомогу, але брат навіть не відозвав ся на се. — Минали так лїта в бідї та недостатках, а я — будучи що раз слабшою — ставала для чоловіка щораз то більшим тягаром. А чим більша його посвята, тим живійше відчуваю, що се я винна в його нещастю. Бувби жив безжурно, богатий, щасливий... А се все він посвятив задля мене з'єднавши собі біду й недолю!

...І щастє! — докинула Ільона поважно. — Я переконана, що ваш чоловік нї за що в світї не віддав би нї вас, нї своєї дитини.

— Так, се правда! Але, дивіть ся, як він тяжко мусить працювати, а мимо того бачить що нас від біди не в силї охоронити — а сьому лиш я винна і того нїяк не можу переболїти. А крім того знаю, що його ще нищить хороба... А що станеть ся із нашою дитиною, коли їй не стане нї батька, нї матері?

— Не забувайте на Бога, бідна, нещасна жінко! — шепнула зворушена тим Ільона. — Він вашою дитиною заопікує ся!

Хора заридала.

— Так — мушу в Нього вірити. Відчуваю, що дні мої вже почислені, та невдовзі покину вже моїх коханих. І добре так...

Ільона похилилась над хорою, взяла її за руку й перебили сумні думки:

— Я чула, що поїдете із нами аж до Адріянополя?

Хора кивнула головою.

— Так, мій чоловік дізнав ся, що його брат вже від двох літ живе в тому місті. Ще раз відкликнеть ся до його серця та братського почутя. Може наша недоля сокрушить богача. — О, так — він нас не відтрутить — ні!...

В туж хвилю втворили ся двері і до середини увійшов Франконї — як тепер Генрик Мурно, як артист, називав ся.

Ільона підняла ся й хотїла відійти, але Франконї підійшов й подав їй руку, здоровкаючись.

— Панї принесли вина моїй женї? — сказав. — Дякую вам сердечно за се.

Ільона вже не довго ждала. — відійшла. Тяжко було їй на серцю. Не зараз здобула рівновагу після того, що чула й бачила.

Коли пішла на пробу, стрінув її Ґорґо й доніс, що Франконї має виступити того-ж вечера із своєю штукою ликаня мечів.

Ільона здрігнулась.

— Не може бути! — кликнула. — Він жеж сим наражує своє житє а він є одинокою підпорою хорої жінки! Ґорґо відшукай його і старай ся відвести від тої божевільної думки.

Ґорґо приобіцяв. Доперва в заїздному домі підчас обіду розказав Ільонї, що Франконї вперто стоїть при свойому, бо, як казав, хоче заробити троха гроший.

— Се страшне! — шепнула Ільона. — Сама із ним поговорю. Він не повинен того робити!

Ненарочно стрінулась із Франконїм і старала ся його відвести від того наміру.

Він же лиш сумно підсміхнув ся і сказав:

— Дайте спокій! Виступлю! Штука вдасть ся! Подумайте — тут його очі блиснули надією — директор при-

обіцяв мені за кождий виступ по три золотих. За сї гроші зможу жінку лїчити!

— Наражуєте своє власне житє! — кликнула Ільона. — Не забувайте того, що коли вас стріне яке нещастє, жінка того не пережиє!

Франконї здрігнув ся.

— Бог мене не оставить! — шепнув. — Мушу — мушу!

— А забуваєте, що ваша жінка в наслїдок великої відваги здоровлє стратила — а чи вас се не відстрашує?

Франконї здрігнув ся і через хвилю вдивляв ся в Ільону.

— А — вона вам розповіла?

— Так — все! Вонаж стільки витерпіла!... Хиба не пережилаб того, колиб дізнала ся про ваш намір!...

Франконї нїчого не відповів. Живо відійшов, немов обавляючись, що піддасть ся намові Ільони.

Посутенїло. Франконї сидів побіч ліжка хорої жінки. Горячка змогла ся, хора тяжко дихала. Знесилена лежала на подушках. Очі замкнула.

А коли вже наближилась година, що Генрик мусїв відійти, похилив ся над нею й шепотом промовив:

— Тепер мушу відійти — туди, щоб — наші річи перенести. Гейнї остане при тобі!

Його голос тремтїв хрипливо.

Хора втворила очі. Трівожно видивилась на нього.

— Ах, Боже, Генрику — менї так сумно! Не йди... або живо вертай! Так чогось бою ся!

— Чи тобі гірше, дорогенька?

— Так, тяжко менї! Не дає дихати. О, мій Боже — покінчи мої терпіня!

Похилився над нею й сердечно поцїлував. Водячи рукою по волосю потїшав:

— Незабаром верну, Аделю. Не довго забарю ся!

Гірко всміхнула ся.

Він пішов. Гейнї сїв побіч її ліжка й щось розказував. Слухала щебету дитини а думкою була при боцї свойого чоловіка.

Минуло чверть години.

ЧИТАЙТЕ

НОВУ СЕНЗАЦІЙНУ ІСТОРИЧНУ ПОВІСТЬ

Ґарібальді

МИ ПЕВНІ, ЩО ВОНА ВИКЛИЧЕ ВЕЛИКЕ ЗАЦІКАВЛЕНЄ СЕРЕД НАШИХ ЧИТАЧІВ.

Виходити ме сшитками по 32 сторонї друку.
Всїх буде около 50.

☞ ЦІНА КОЖДОГО СШИТКА 10 Цнт. ☜

Набувати можна в кождій книгарнї, у кольпортерів або у видавця, адресуючи:

M. PASICHNIAK
850 Main St.
WINNIPEG, MANITOBA.